

คุณปฐม เฉลยวาเรศ

ผู้อำนวยการ สำนักก่อสร้างสะพาน

กรมทางหลวงชนบท กระทรวงคมนาคม

JICA ผู้สร้าง “สะพาน” เชื่อมไทย-ญี่ปุ่น

คุณปฐมเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการสร้างสะพานสำคัญหลายแห่งในประเทศ โดยเฉพาะสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ที่เชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ กับพื้นที่รอบนอก ภายใต้การสนับสนุนจากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น หรือ JICA (Japan International Cooperation Agency) ที่ตระหนักถึงความสำคัญของ “สะพาน” ซึ่งไม่เพียงจะเป็นทางออกที่จะช่วยแก้วิกฤตจราจรติดขัดเท่านั้น ทว่า ยังช่วยส่งเสริมระบบโลจิสติกส์ของประเทศ อีกด้วย

คุณปฐมร่วมงานกับทาง JICA ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2532 ตั้งแต่เข้ารับราชการที่กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทยโดยกรมโยธาธิการและผังเมืองได้กู้เงินจากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งประเทศไทยหรือ OECF (Oversea Economic Cooperation Fund of Japan) ซึ่งภายหลังกลายมาเป็นธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น หรือ JBIC (Japan Bank for International Cooperation) และผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของ JICA ในปัจจุบัน เพื่อนำมาก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ในขณะนั้น สำนักก่อสร้างสะพานยังเป็นเพียงโครงการพิเศษ ที่ดำเนินงานภายใต้ของกรมโยธาธิการและผังเมืองและไม่ได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักหรือกองแต่อย่างใด ทว่า หลังจากปีพ.ศ.2545 รัฐบาลได้มีมติให้แยกหน่วยงานในส่วนการก่อสร้างของกรมโยธาธิการและผังเมืองและสำนักเร่งรัดพัฒนาชนบท ไปอยู่กรมทางหลวงชนบท สังกัดกระทรวงคมนาคม

สำหรับเหตุผลสำคัญที่ทำให้โครงการก่อสร้างสะพานเป็นการแก้ปัญหารถจราจรของกรุงเทพฯ คุณปฐมอธิบายว่า “หากเราลองหันหน้าไปทางทิศเหนือตามลำน้ำเจ้าพระยา ทางฝั่งขวาจะเป็นที่ตั้งของสำนักงานต่าง ๆ และทางฝั่งซ้ายจะเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของประชาชน เพราะฉะนั้น การที่จราจรติดขัดในกรุงเทพฯ เกิดจากการเดินทางของคนจากพื้นที่ในเขตที่อยู่อาศัยไปยังสำนักงาน โดยข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งสะพานยังมีอยู่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับความต้องการของคนในกรุงเทพฯ” ทั้งนี้ นับตั้งแต่ที่ร่วมงานกับทาง JICA จนถึงปัจจุบัน คุณปฐมได้มีส่วนในการสร้างสะพานหลัก ๆ ได้แก่ สะพานพระราม 3 สะพานพระราม 4 สะพานพระราม 5 รวมถึงโครงข่ายถนนราชพฤกษ์ทั้งหมด ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ แม้สะพานเปิดใช้แค่เพียงวันเดียว ก็สามารถให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาล เพราะช่วยบรรเทาปัญหาการติด ประหยัดค่าน้ำและค่าเสียเวลาของประชาชน

นอกเหนือจากการสนับสนุนที่เป็นเงินกู้แล้ว ทาง JICA ยังให้การสนับสนุนในเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีการก่อสร้างสะพาน โดยคุณปฐม เล่าว่า ปัจจุบัน โครงการก่อสร้างสะพานพระราม 4 และสะพานพระราม 5 ใช้วิศวกรคนไทย ทั้งในส่วนการออกแบบและคุมงาน ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนที่การคุมงานจะต้องใช้ชาวต่างชาติเท่านั้น อีกทั้ง ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ยังสามารถนำมาปรับใช้กับการก่อสร้างสะพานในภูมิภาคได้อีกด้วย

“จุดแข็งของ JICA คือ เข้าใจการทำงานของไทย แต่ก็มีจุดอ่อน คือ JICA มีการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งเราไม่สามารถที่จะไปเร่งรัดให้เป็นไปอย่างรวดเร็วได้ อย่างสะพานหนึ่งต้องสร้างเป็นสิบปี ในช่วงที่ทำการจัดซื้อจัดจ้าง ก็อยากจะได้รับการอนุมัติเร็ว เนื่องจากมีระบบงบประมาณที่ไม่ตรงกับทาง JICA เราเลยเร่งรัดไป แต่ทาง JICA ก็จะบอกว่าต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีเยอะมาก” คุณปฐม กล่าว อย่างไรก็ตาม ความยุ่งยากของขั้นตอนการดำเนินงานของ JICA ในแง่หนึ่งคุณปฐมก็ยอมรับว่าเพื่อความโปร่งใสของการดำเนินงาน

สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ JICA ไม่เพียงจะช่วยให้กรมทางหลวงชนบทรู้จักการทำงานระดับสากลมากขึ้น เช่น การใช้ International Competitive Bidding (ICB) ในการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และกรมทางหลวงชนบทยังได้นำเอาหลักการดังกล่าวมาปรับใช้ในการกำหนด Terms of Reference (TOR) ของการจัดจ้างลูกจ้างเพื่อให้มีประสิทธิภาพและตรงตามที่ต้องการ ขณะที่ ระดับบุคคล ก็มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด เช่น เจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในการดำเนินการก่อสร้าง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดวางอุปกรณ์ต่างๆ ในพื้นที่ก่อสร้าง รวมถึงการตรงต่อเวลา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นที่น่าประทับใจ อีกด้วย

“ผมเป็นผู้อำนวยความสะดวกสำนักได้ก็เพราะ JICA ในกรมฯ คนที่ทำงานและมีโอกาสได้สัมผัสกับโครงการใหญ่ ๆ แทบจะไม่มีเลย ทางผู้ใหญ่มองว่างานใหญ่ ๆ ระดับพันล้านบาทก็ต้องเรียกใช้ปฐม ผมก็ต้องทำเรื่องประสานกับทาง JICA ซึ่งด้วยความสัมพันธ์ที่ดีกับ JICA ก็ช่วยส่งเสริมการทำงานของผมได้เป็นอย่างดี” คุณปฐม กล่าว

สุดท้าย คุณปฐมฝากถึงทาง JICA ไว้ว่า “ขอให้ช่วยประเทศไทยต่อไป” แม้ในมุมมองของ JICA ประเทศไทยจะถือว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ในความเป็นจริง พื้นที่ชนบทของไทยยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก อยากจะให้ทาง JICA ช่วยสนับสนุนทั้งในด้านเงินทุนและการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีในการสร้างถนน เพื่อส่งเสริมการขนส่งในพื้นที่ โดยเฉพาะการขนส่งผลิตผลทางการเกษตรของประชาชน รวมถึงการทำวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทในการก่อสร้างถนนในพื้นที่ดังกล่าวเสนอต่อรัฐบาล ซึ่งยังไม่เคยมีการทำมาก่อน เป็นต้น

